

KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS TARPINĖ VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2017 M. ATASKAITA

(demografinė būklė – 2017 m. duomenys, sveikatos būklė – 2016 m. duomenys)

Ataskaitą parengė:

Klaipėdos rajono savivaldybės visuomenės sveikatos biuro visuomenės sveikatos specialistė
Monika Steponkienė, tel. (8 46) 45 37 54, el. p. monika.steponkiene@visuomenessveikata.lt

Turinys

1. KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINĖ BŪKLĖ	3
1.1. Gyventojai	3
1.2. Mirtingumas	5
2. BENDROJI DALIS	7
2.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesaforas“) ..	7
APIBENDRINIMAS	11

1. KLAIPĖDOS RAJONO SAVIVALDYBĖS GYVENTOJŲ DEMOGRAFINĖ BŪKLĖ

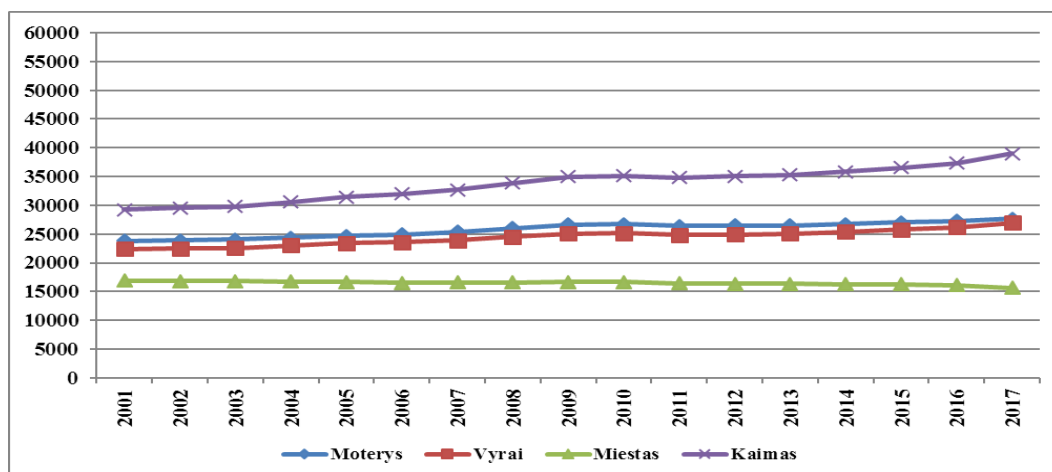
1.1. Gyventojai

2017 m. pradžioje palyginti su 2016 m., Lietuvoje gyventojų skaičius **sumažėjo 40 654 gyventojais**, atitinkamai Klaipėdos rajono savivaldybėje gyventojų skaičius **padidėjo 1176 asmenimis**: moterų padidėjo 408 asmenimis, o vyrų – 768. Klaipėdos rajono miesto teritorijose gyventojų sumažėjo 424 asmenimis, o kaimo teritorijose padaugėjo 1627 asmenimis (1 lent., 1 pav.). 2017 m. pradžioje 1000-iui Klaipėdos rajono vyrų teko 1028 moterys.

1 lentelė. Gyventojų skaičius pagal lytį ir gyvenamąją vietą Klaipėdos rajono savivaldybėje

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Iš viso	51 843	51 279	51 405	51 614	52 110	52 831	53 459	54635 ↑
Moterys	26 721	26 434	26 491	26 523	26 734	27 041	27 293	27701 ↑
Vyrai	25 122	24 845	24 914	25 091	25 376	25 790	26 166	26934 ↑
Miestas	16 699	16 445	16 371	16 317	16 294	16 284	16 109	15658 ↓
Kaimas	35 144	34 834	35 034	35 297	35 816	36 547	37350	38977 ↑

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

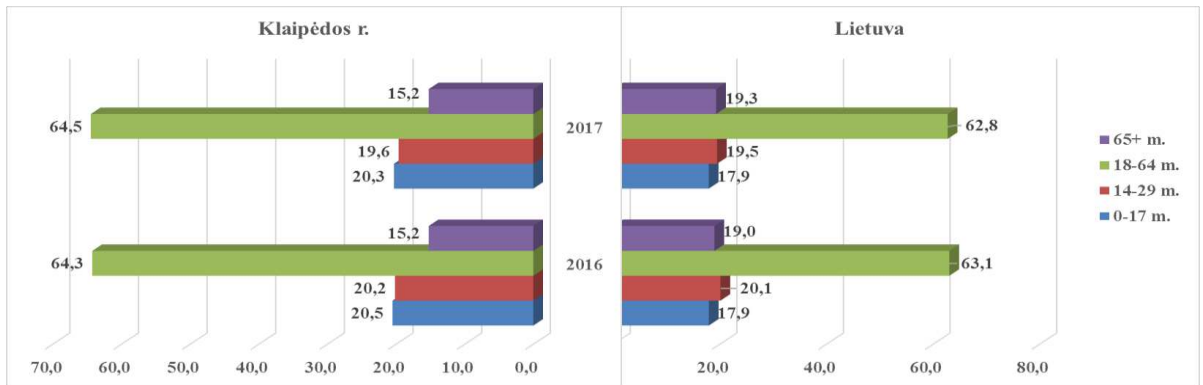
1 pav. Gyventojų skaičius pagal lytį ir gyvenamąją vietą Klaipėdos rajono savivaldybėje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

Vidutinis Lietuvos gyventojų amžius 2016 m. pradžioje buvo 43 metai. Klaipėdos rajono gyventojų vidutinis amžius 2016 m. pradžioje – 40,0 metų, vyrų – 38 metai, moterų – 42.

2016 m. pradžioje, kaip ir 2015 m., Klaipėdos rajono demografinės senatvės koeficientas buvo mažesnis nei šalies – atitinkamai 91 ir 129 pagyvenę (65 m. ir vyresnio amžiaus) gyventojai teko šimtui vaikų iki 15 m. amžiaus (2015 m. pradžioje – 89 ir 129 pagyvenę asmenys teko šimtui vaikų iki 15 m. amžiaus).

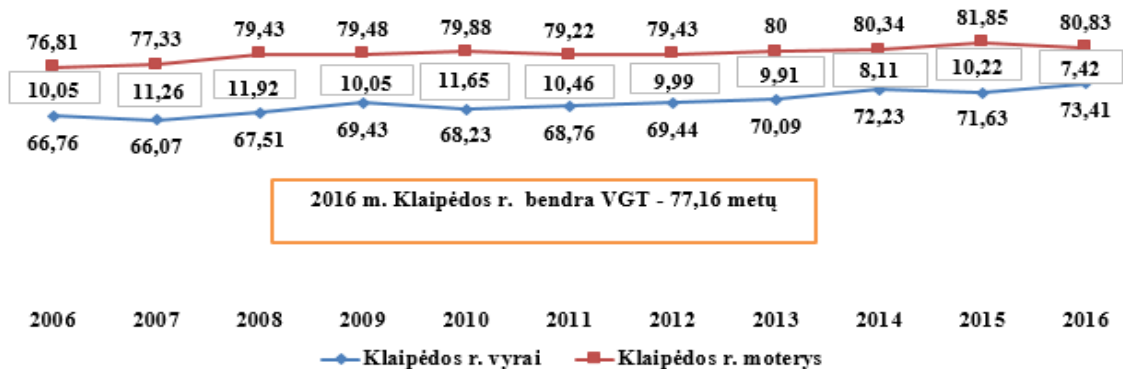
2017 m. pradžioje vaikai (0–17 m.) sudarė didesnę gyventojų dalį nei pensinio amžiaus asmenys (65 m. ir vyresni) (20,3 proc. ir 15,2 proc.). Lietuvoje atvirkščiai – didesnę gyventojų dalį sudarė 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenys nei vaikai (19,3 proc. ir 17,9 proc.). 2017 m. pradžioje jaunimas (14–29 m.) sudarė apie penktadalį visų Klaipėdos rajono gyventojų (19,6 proc.) (Lietuvoje panašus procentas – 19,5 proc.) (2 pav.).

2 pav. Gyventojai pagal pagrindines amžiaus grupes, proc.

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, VSB skaičiavimai

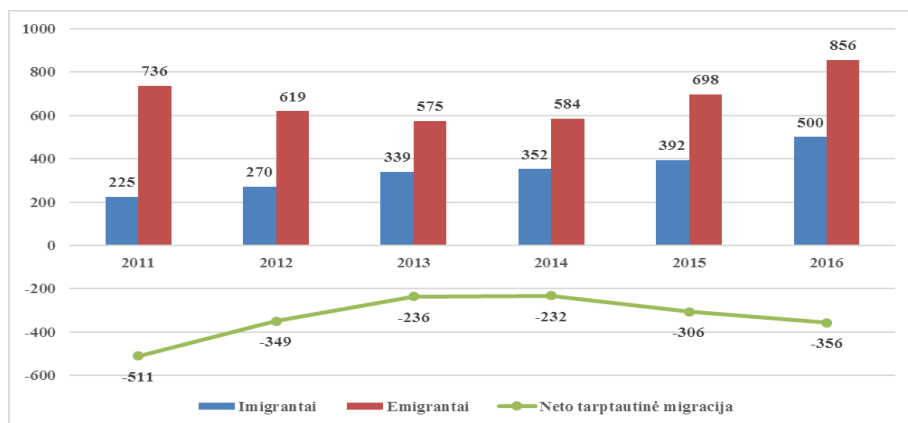
Nuo 2015 m. tiek Klaipėdos rajone, tiek Lietuvoje vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė ilgėja ir 2016 m. Klaipėdos rajone siekė 77,16 metų, Lietuvoje – 74,86 metus. Per pastaruosius metus moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė sutrumpėjo, tačiau vyrų atvirkščiai – pailgėjo. Skirtumas tarp moterų ir vyrų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės sumažėjo (2016 m. VGT skirtumas – 7,42 metai (3 pav.).

3 pav. Klaipėdos r. vyrų ir moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, VGT skirtumas

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas, Higienos instituto Sveikatos informacijos centras, VSB skaičiavimai

Pagrindinės nuolatinių gyventojų mažėjimo priežastys – emigracija ir neigiama natūrali gyventojų kaita. Nuo 2013 m. neto tarptautinės migracijos mastai Klaipėdos rajone didėja – dar daugiau emigruojančių asmenų nei imigruojančių. 2016 m. 356 žmonėmis daugiau emigravo nei imigravo (4 pav.).

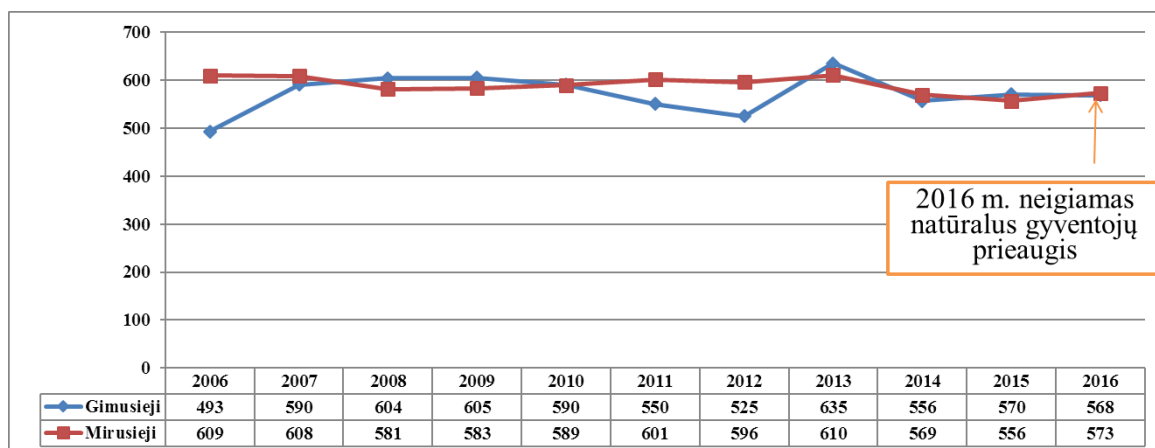

4 pav. Tarptautinė migracija Klaipėdos rajone

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

1.2. Mirtingumas

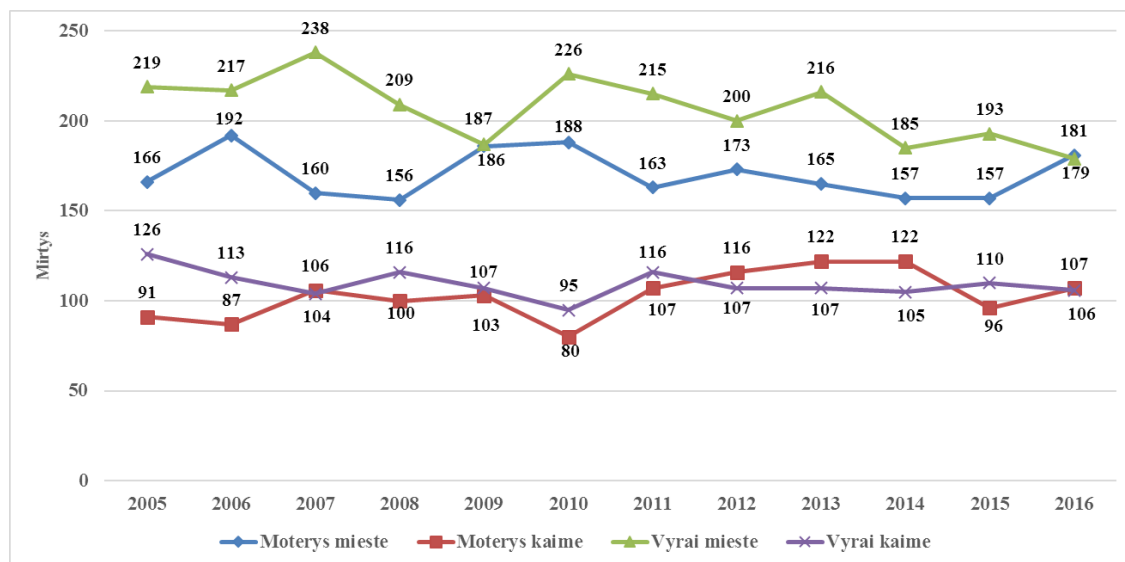
Klaipėdos rajone 2016 m. palyginti su 2015 m., gimusiųjų skaičius sumažėjo, mirusiųjų atvirkščiai – padaugėjo (atitinkamai sumažėjo 2 gimusiais ir padaugėjo 17 mirusiųjų). 2013 ir 2015 m. Klaipėdos rajone buvo teigiamas natūralus gyventojų prieaugis; o 2006 m., 2011 m., 2012 m., 2014 m. ir 2015 m. buvo neigiamas – gimusiųjų skaičius buvo mažesnis nei mirusiųjų (5 pav.).

5 pav. Mirusiųjų ir gimusiųjų skaičius Klaipėdos rajono savivaldybėje

Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

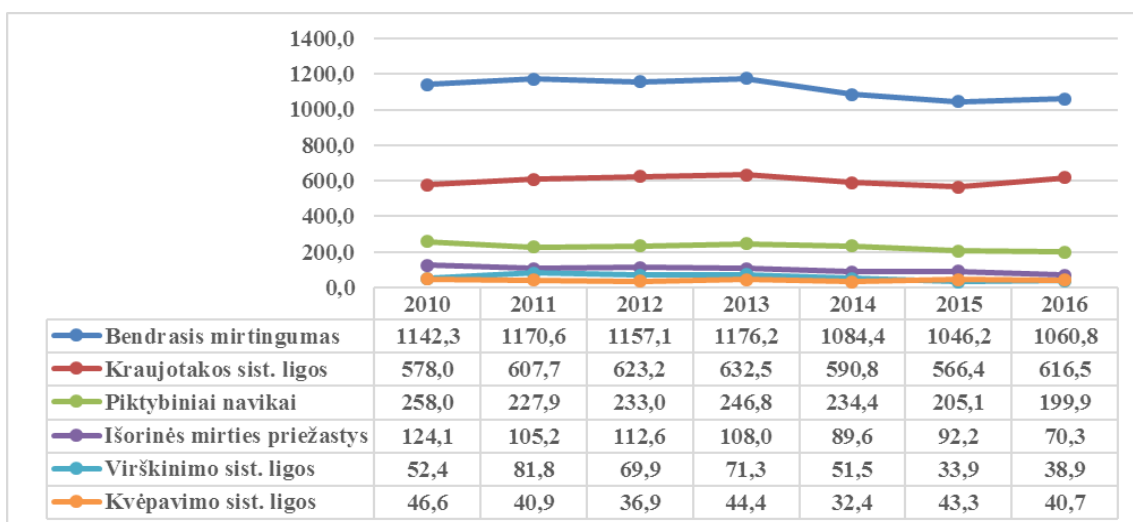
Analizuojant 2005-2016 m. laikotarpį, pastebėta tendencija – daugiau miršta vyrai nei moterys, bei daugiau mirčių įvyksta miestuose. Tačiau 2016 m. moterų buvo 3 mirtimis daugiau nei vyrų. 2016 m. palyginti su 2015 m., tiek miestuose, tiek kaimuose vyrų mirčių sumažėjo (atitinkamai 14 ir 4 mirtimis). 2016 m. palyginti su 2015 m., tiek miestuose, tiek kaimuose moterų mirčių padaugėjo (atitinkamai 24 ir 11 mirčių) (6 pav.).

6 pav. Vyrų ir moterų mirčių pasiskirstymas pagal gyvenamąją vietą Klaipėdos rajono savivaldybėje

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

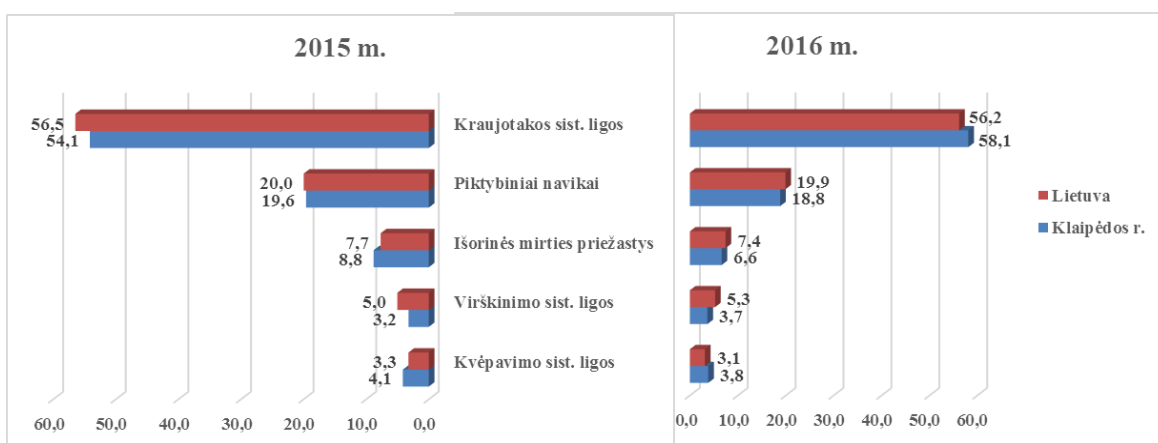
Per pastaruosius metus bendrasis mirtingumas padidėjo 14,6 atvejo 100 tūkst. gyventojų. 2016 m. palyginus su 2015 m., mirtingumas padidėjo nuo kraujotakos sistemos ligų, virškinimo sistemos ligų (7 pav.).

7 pav. Mirtingumas pagal priežastis 100 000 gyventojų Klaipėdos r.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas

Klaipėdos rajono penkiolikos metų laikotarpio pagrindinių mirčių struktūra sudaro kraujotakos sistemos ligos, piktybiniai navikai, išorinės mirties priežastys. 2016 m. Klaipėdos rajono savivaldybėje, kaip ir Lietuvoje, daugiausia žmonių mirė nuo kraujotakos sistemos ligų (58,1 proc.), antroji vieta tenka piktybiniams navikams (18,8 proc.), trečioje vietoje – išorinės mirties priežastys (6,6 proc.) (8 pav.).

8 pav. Mirčių pagal priežastis pasiskirstymas 2015 ir 2016 m., proc.

Šaltinis: Mirties atvejų ir jų priežasčių valstybės registras, Higienos institutas, VSB skaičiavimai

2. BENDROJI DALIS

2.1. Pagrindinių stebėsenos rodiklių savivaldybėje analizė ir interpretavimas („Šviesoforas“)

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizė ir interpretavimas („Šviesoforo“ kūrimas) atliekamas palyginant praėjusių metų Klaipėdos rajono savivaldybės rodiklius su Lietuvos vidurkiu. Vadovaujantis „Šviesoforo“ principu, visos 60 Lietuvos savivaldybių suskirstomos į grupes:

- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis atspindi geriausią situaciją, žymimos **žalia spalva**;
- 10 savivaldybių, kuriose stebimas rodiklis rodo prasčiausią situaciją, žymimos **raudona spalva**;
- likusių 27 savivaldybių rodiklio reikšmės žymimos **geltona spalva**. Šių savivaldybių rodikliai interpretuojami kaip atitinkantys Lietuvos vidurkį.

Pagrindinio rodiklių sąrašo analizės ir interpretavimo tikslas yra įvertinti, **kokia esama gyventojų sveikatos ir sveikatą lemiančių veiksnių situacija savivaldybėje, vertinant Lietuvos sveikatos strategijos tikslų ir uždavinių įgyvendinimo kontekste, ir kokių intervencijų/priemonių reikia imtis, siekiant stiprinti savivaldybės gyventojų sveikatą ir mažinti sveikatos netolygumus.**

Klaipėdos rajono gyventojų sveikatos ar su sveikata susijusios stebėsenos ataskaitoje analizuojamų metų rodiklių duomenys ir jų interpretavimas pateikiami 2 lentelėje „*Klaipėdos rajono savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis*“.

Pirmajame lentelės stulpelyje pateikiami pagrindinio sąrašo rodikliai, suskirstyti pagal Lietuvos sveikatos strategijoje numatomus įgyvendinti tikslus ir uždavinius. Antrajame stulpelyje pateikiama savivaldybės rodiklio reikšmė, trečiajame stulpelyje – atitinkamo Lietuvos rodiklio reikšmė, ketvirtajame – pateikiama Lietuvos sveikatos 2014-2025 metų strategijos suplanuota (numatyta) atitinkamo rodiklio reikšmė (siekinys) 2020 metams.

Pastabos: dauguma duomenų yra išankstiniai;   - didėja absoliutusis skaičius,   - mažėja absoliutusis skaičius; žalia rodyklė reiškia gerėjančią situaciją, raudona rodyklė – blogėjanti situacija.

2 lentelė. Klaipėdos rajono savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis 2016 m.

Rodiklis	Savivaldybės rodiklis (absoliutus sk.)	Lietuvos rodiklis (absoliutus sk.)	Lietuvos siekinys 2020 m.
Strateginis tikslas pasiekti, kad 2025 m. šalies gyventojai būtų sveikesni ir pailgėtų jų gyvenimo trukmė, pagerėtų gyventojų sveikata ir sumažėtų sveikatos netolygumai			
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VGT)	77,16 (6 m.)	74,86 (1 m.)	75,8
Skirtumas tarp moterų ir vyrų (VGT)	7,42 (1 m.)	10,62 (1 m.)	9,5
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį			
1.1 uždavinys – sumažinti skurdo lygį ir nedarbą			
Mirtingumo dėl savižudybių rodiklis (X60-X84) 100 000 gyventojų	22,4 (12) (1 m.)	29 (823) (3 m.)	19,5
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyventojų	83,1 (460) (4 m.)	75,8 (18294) (4 m.)	
Ilgalaikio nedarbo lygis 100 gyventojų (proc.)	0,9 (318) (3 m.)	2,3 (40177) (3 m.)	
Gyventojų skaičiaus pokytis 1000 gyventojų	-6,7 (-361) (3 m.)	-14,2 (-40654) (2 m.)	
1.2 uždavinys – sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu			
Mirtingumo dėl išorinių priežasčių rodiklis (V00–Y98) 100 000 gyventojų	70,8 (38) (1 m.)	107,8 (3062) (11 m.)	77,3
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą mokyklose, skaičius 1000 gyventojų	111,8 (850) (2 m.)	188,6 (63550) (2 m.)	
Socialinės pašalpos gavėjų skaičius 1000 gyventojų	16,8 (909) (3 m.)	30,65 (87898) (3 m.)	
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką			

2.1 uždavinys – kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą			
Susižalojimo dėl nukritimo atvejų skaičius (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje 10 000 gyventojų	133,6 (110) ↑ (2 m.)	146,9 (8071) ↑ (2 m.)	
Sergamumas žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) 10 000 gyventojų	72,7 (393) ↓ (1 m.)	73,5 (21094) ↓ (1 m.)	
2.2 uždavinys – kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį			
Mirtingumas dėl atsitiktinio paskendimo (W65-W74) 100 000 gyventojų	3,7 (3) (toks pats mirčių skaičius 2014 m. ir 2015 m.)	6,7 (190) ↑ (1 m.)	
Mirtingumas dėl nukritimo (W00-W19) 100 000 gyventojų	9,3 (5) ↓ (2 m.)	14,1 (401) ↑ (2 m.)	
2.3 uždavinys – mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių			
Mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V99) 100 000 gyventojų	5,6 (3) ↓ (1 m.)	8,7 (246) ↓ (2 m.)	
Pėsčiųjų mirtingumas dėl transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyventojų	1,9 (1) (toks pats mirčių skaičius 2015 m.)	3,4 (97) ↓ (2 m.)	
Transporto įvykiuose patirtų traumų skaičius (V00-V99) 100 000 gyventojų	85,1 (46) ↑ (1 m.)	65,4 (1876) ↓ (4 m.)	
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenseną ir jos kultūrą			
3.1 uždavinys – sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą			
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su narkotikų vartojimu (F11, F12, F14, F15, F16, F19, X41, X42, X61, X62, Y11, Y12) 100 000 gyventojų	0	3,7 (106) ↓ (1 m.)	
Mirtingumas dėl priežasčių, susijusių su alkoholio vartojimu (E24.4, F10, G31.2, G40.5, G62.1, G72.1, I42.6, K29.2, K70, K85.2, K86.0, P04.3, X45, X65, Y15) 100	7,4 (4) ↓ (1 m.)	22,7 (650) ↓ (2 m.)	

000 gyventojų				
3.2 uždavinys – skatinti sveikos mitybos įpročius				
Kūdikių, išimtinai žindytų iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.)	20,5 (78)	↑ (2 m.)	35,4 (10221)	↑ (3 m.)
4 tikslas. Užtikrinti kokybiškesnę ir efektyvesnę sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius				
4.2 uždavinys – plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą				
Apsilankymų pas gydytojus skaičius, tenkantis vienam gyventojui	7,5 (402915)	↓ (1 m.)	8,5 (24455481)	↑ (3 m.)
Sergamumas ŽIV ir lytiškai plintančiomis ligomis (B20-B22, B23 (B23.0-B23.2, B23.8), B24, Z21, A50 (A50.0-A50.7, A50.9), A51-A53, A54 (A54.0-A54.6, A54.8, A54.9), A56 (A56.0-A56.4, A56.8) 10 000 gyventojų	0,6 (3)	↓ (1 m.)	2,9 (825)	↓ (1 m.)
4.3 uždavinys – gerinti motinos ir vaiko sveikatą				
Kūdikių (iki 1 m. amžiaus) mirtingumas 1000 gyventojų gimusių kūdikių	5,1 (3)	↑ (1 m.)	4,19 (132)	↑ (2 m.)
Mokinių dantų ėduonies intensyvumo indeksas	3,5	↓ (1 m.)	3,8	↑ (2 m.)
4.4 uždavinys – stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę				
Mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų rodiklis (I00-I99) 100 000 gyventojų	620,3 (333)	↑ (1 m.)	813,3 (23103)	↑ (2 m.)
Mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis (C00-C96) 100 000 gyventojų	201,2 (108)	↓ (3 m.)	288,6 (8197)	↑ (3 m.)
Mirtingumas nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyventojų	108,1 (58)	↓ (1 m.)	197,1 (5598)	↑ (2 m.)
Sergamumas II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyventojų	38,4 (206)	↑ (1 m.)	46 (13079)	↑ (1 m.)

APIBENDRINIMAS

1. 2017 m. pradžioje palyginti su 2016 m., Klaipėdos rajono savivaldybėje gyventojų skaičius padidėjo 1176 gyventojais.
2. 2017 m. pradžioje vaikai sudarė didesnę gyventojų dalį nei pensinio amžiaus asmenys. Jaunimas (14–29 m.) sudarė apie penktadalį visų Klaipėdos rajono gyventojų.
3. Nuo 2013 m. neto tarptautinė migracijos mastai Klaipėdos rajone didėja – dar daugiau emigruojančių asmenų nei imigruojančių.
4. 2016 m. Klaipėdos rajono vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė siekė 77,16 metų. Per pastaruosius metus moterų vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė sutrumpėjo, tačiau vyrų atvirkščiai – pailgėjo.
5. Klaipėdos rajone 2016 m. palyginti su 2015 m., gimusiųjų skaičius sumažėjo, mirusiųjų atvirkščiai – padaugėjo.
6. 2016 m. palyginus su 2015 m., tiek miestuose, tiek kaimuose vyrų mirčių sumažėjo, o moterų mirčių padaugėjo.
7. 2016 m. palyginus su 2015 m., mirtingumas padidėjo nuo kraujotakos sistemos ligų, virškinimo sistemos ligų.
8. Klaipėdos rajone jau keturis metus iš eilės didėja mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius; dvejus metus daugėja 65 m. ir vyresnio amžiaus asmenų, susižalojančių dėl nukritimų; per vienerius metus padaugėjo traumų skaičius transporto įvykiuose.